

Ministerie van Defensie

Jaarverslag 2020

Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen

Inhoudsopgave

	Voorwoord	4
1	Terugblik toezichtjaar 2020	6
1.1	<i>Inleiding</i>	6
1.1.1	Algemeen	6
1.1.2	Team Milieu Handhaving	7
1.1.3	Personeel en organisatie KMCGS	8
1.2	<i>Realisatie versus planning</i>	8
1.3	<i>Algemeen beeld naleefgedrag</i>	9
1.3.1	Vervoer van gevaarlijke stoffen	9
1.3.2	Opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen	9
1.4	<i>De meest voorkomende overtredingen</i>	10
1.4.1	Vervoer van gevaarlijke stoffen	10
1.4.2	Opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen	11
1.5	<i>Bevindingen per toezichtthema</i>	11
1.5.1	Munitieketen op orde	11
1.5.2	Toezicht in de bosrand	12
1.5.3	Gevaarlijke stoffen onderweg	13
1.5.4	Opleiden moet	15
1.5.5	Samen sterk	16
2	Bevindingen en aanbevelingen Toezichtjaar 2020	17
2.1	<i>Belangrijkste bevindingen Toezichtjaar 2020</i>	17
2.2	<i>Aanbevelingen</i>	19
	Bijlage Grondslag en bevoegdheden KMCGS	21

Voorwoord

Het jaarverslag van het Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen (KMCGS) over 2020 is het laatste jaarverslag van een reeks van vijf. Vanwege het uitbreken van de COVID-19 pandemie en de maatregelen die wereldwijd genomen werden om de pandemie te bestrijden, is 2020 ontegenzeggelijk een bijzonder jaar geworden. Dat dit jaar duidelijk anders was dan andere jaren, is ook te zien in dit jaarverslag. De pandemie en de getroffen maatregelen hebben overduidelijk invloed gehad op het optreden van Defensie en dus ook op het optreden van het KMCGS.

Omdat niet iedereen bekend is met de taken, de plaats in de organisatie en de samenstelling van het KMCGS, zet ik dit eerst kort uiteen in mijn voorwoord.

Het KMCGS is één van de onafhankelijke toezichthouders van het ministerie van Defensie. Het KMCGS is administratief ondergebracht bij de Koninklijke Marechaussee, Brigade Operationele Service & Support (BOSS) van het Landelijk Tactisch Commando (LTC). De BOSS draagt zorg voor de ondersteuning zodat het KMCGS zijn taken kan uitvoeren.

Het KMCGS is belast met het toezicht op, en handhaving van, het vervoer van gevaarlijke stoffen, zoals vastgelegd in de Wet vervoer gevaarlijke stoffen (WVGS), de Wet luchtvaart (WL) en de dienstvoorschriften die hierop van toepassing zijn. Verder is het KMCGS belast met de controle op de naleving van de dienstvoorschriften betreffende de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen en voorwerpen, het merken van verpakkingen en munitie-artikelen en het interne vervoer op inrichtingen van Defensie. Tot slot is het KMCGS ook aangewezen voor de strafrechtelijke handhaving van milieuovertredingen op defensieterreinen en de nationale luchthavens.

Voor het houden van toezicht beschikt commandant KMCGS (C-KMCGS) over drie teams. Deze teams hebben ieder een andere taak of taakgebied, te weten: Controle Vervoer Gevaarlijke Stoffen (CVGS), Controle Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen (COBGS) en Milieuhandhaving door de rechercheurs van Team Milieuhandhaving (TMH). Elke medewerker in deze teams, is buitengewoon of algemeen opsporingsambtenaar. Dit geldt ook voor de C-KMCGS. De medewerkers van TMH vervullen daarnaast de rol van hulpofficier van justitie (HOvJ) voor de opsporingsambtenaren van het KMCGS. Met deze teams voer ik, als C-KMCGS, mijn toezichthoudende en handhavende taken uit.

Het verbeteren van de naleving van wet- en regelgeving vergt een lange adem. Het gaat meestal om het veranderen van gedrag. Om invulling te geven aan de langere adem is besloten om gedurende een periode van vijf jaar, van 2016 tot en met 2020, dezelfde toezichtthema's te laten terugkeren in de toezichtjaarplannen en daarmee ook de toezichtjaarverslagen.

In het toezichtjaar 2020 is het KMCGS nieuwe knelpunten en overtredingen van de WVGS, WL, en de interne voorschriften tegengekomen, maar ook knelpunten en overtredingen die we in de jaren hiervoor hebben gezien.

Het feit dat we dezelfde, maar ook nieuwe knelpunten en overtredingen aantreffen, wordt voornamelijk veroorzaakt door het gebrek aan kennis van de regelgeving op het gebied van vervoer, behandeling en opslag van gevaarlijke stoffen enerzijds, en anderzijds de beschikbaarheid van voldoende, adequaat opgeleid en ervaren personeel binnen het vakgebied van gevaarlijke stoffen. We zien deze knelpunten binnen de gehele organisatie terugkeren. Ook zien we dat de verantwoordelijkheden

voor de uitvoering van de wet- en regelgeving ten aanzien van het vervoer van gevaarlijke stoffen nog altijd op een relatief laag niveau (werkvloer) in de defensieorganisatie zijn belegd. Hierdoor zijn commandanten zich nog onvoldoende bewust van hun verantwoordelijkheden en de impact ervan op de planvorming en uitvoering van oefeningen, missies en de dagelijkse bedrijfsvoering. Om deze knelpunten aan te pakken moeten de specifieke gevaren met betrekking tot het werken met gevaarlijke stoffen onderkend worden. Dit kan alleen door bewustwording, voorlichting, bij- en omscholing en het opdoen van aantoonbare ervaring. Scholing dient vooral gericht te zijn op wet- en regelgeving, met de nadruk op wat wel is toegestaan en wat niet.

De voortgang van de plannen om de benodigde kennis en ervaring te verbeteren verloopt gestaag en kost tijd. Het heeft nog niet geleid tot een daadwerkelijke vergroting van de opleidingscapaciteit van het Opleidings- en Trainingscentrum Logistiek (OTCLog) maar, voor zover mij bekend zijn, er wel extra instructiefuncties gecreëerd en wordt er ook invulling gegeven aan de functie van kenniscentrum. Helaas is ook hier de COVID-19 pandemie een vertragende factor. Het meetbaar maken van de ervaringseis van zes maanden voor personeel dat in een missie wordt ingezet in de vervoersketen van gevaarlijke stoffen, blijkt in de praktijk een uitdaging te zijn. Om de tijdsduur te verkorten, maar het desbetreffende personeel toch voldoende ervaring op te laten doen, wordt een takenboek ontwikkeld. De stand van zaken hiervan is mij op het moment van dit schrijven onbekend.

Uddel, 8 maart 2021

Commandant Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen

Luitenant-kolonel M.L. van Heusden

1 Terugblik toezichtjaar 2020

1.1 Inleiding

1.1.1 Algemeen

De COVID-19 pandemie en de beperkende maatregelen die wereldwijd genomen zijn om de pandemie te bestrijden, hebben een behoorlijke invloed op de activiteiten van Defensie. Allerlei activiteiten worden stilgelegd, afgeschaald, aangepast, uitgesteld en soms zelfs compleet afgelast. Dit heeft onder andere tot gevolg dat het aantal transportbewegingen afneemt, waardoor voor het KMCGS het aantal fysieke controles op het vervoer afneemt. Personeel moet zoveel mogelijk thuiswerken en is daardoor veel minder beschikbaar op de werklocaties. Het uitvoeren van toezichtbezoeken en controles op locaties wordt zo lastiger uit te voeren. Vanwege de reisbeperkingen en quarantainemaatregelen zijn er in 2020 niet of nauwelijks toezichtbezoeken en controles in het buitenland uitgevoerd. De beperkende maatregelen hebben het KMCGS genoodzaakt het uitvoeren van de werkzaamheden hierop aan te passen. De afname van de activiteiten bij Defensie maakt dat er minder capaciteit benodigd is voor het uitvoeren van fysieke controles op het vervoer van gevaarlijke stoffen. Het KMCGS heeft de focus voor 2020 enigszins verlegd naar het uitvoeren van administratieve controles die voor een groot deel uitgevoerd kunnen worden met behulp van digitale communicatiemiddelen. Bovenstaande is terug te zien in de cijfers over 2020. Deze cijfers zijn dus ook niet te vergelijken met de cijfers van voorgaande jaren. Dit jaarverslag is dan wel het laatste in een reeks van vijf maar zal er op een aantal punten toch anders uitzien. Een vergelijking met eerdere verslagen uit deze reeks is dan ook niet 1 op 1 te maken.

In het voorwoord is kort uiteengezet wat de taken van het KMCGS zijn. Het KMCGS voert die taken uit door het houden van toezicht op de naleving van de wet- en regelgeving. Wanneer de wet- of regelgeving wordt overtreden, treedt het KMCGS handhavend op. Dit kan variëren van een collegiaal gesprek tot het opstellen van een proces-verbaal, en passend binnen ons adagium:

“Streng als het moet, inschikkelijk als het kan”.

De doelstelling van het toezicht en de handhaving is, om de naleving van wet- en regelgeving op het gebied van vervoer, opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen, op een zo hoog mogelijk niveau te brengen.

Het naleefgedrag geeft een beeld van de mate waarin vervoer, opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen compliant zijn met de betreffende wet- en regelgeving. Het naleefgedrag is daarmee een goede indicatie voor de veiligheid. De wetgeving is immers bedoeld om de risico's die gepaard gaan met het werken met gevaarlijke stoffen zo veel mogelijk te beperken zodat mens, dier en milieu hieraan niet worden blootgesteld. Of om er voor te zorgen dat deze risico's voor de omgeving, in het geval van een calamiteit, beperkt of beheersbaar blijven.

Het verbeteren van de naleving van regelgeving vergt een lange adem. Veelal gaat het om het veranderen van gedrag. Binnen Defensie is er altijd een spanningsveld aanwezig tussen wat volgens de regelgeving moet, het beschikbare (goed opgeleide) personeel, de aanwezige kennis en ervaring, de beschikbare budgetten, de operationele druk en de "can-do" instelling van het personeel. Dit maakt dat de grenzen van de regelgeving vaak worden opgezocht en met regelmaat, soms bewust maar meestal onbewust, worden overschreden.

Om invulling te geven aan de langere adem, en de veranderingen te kunnen volgen, kijkt dit jaarverslag, net als vorige jaarverslagen, terug op de toezichtthema's:

- Munitieketen op orde;
- Toezicht in de bosrand;
- Opleiden moet;
- Gevaarlijke stoffen onderweg;
- Samen sterk.

Binnen de toezichtthema's kunnen de accenten per jaar verschillen maar de hoofdrichting van het thema blijft gelijk. Door te werken met een meerjarig toezichtplan met dezelfde thema's, is het onderkennen van trends binnen het vervoer, de opslag en de behandeling van gevaarlijke stoffen eenvoudiger.

Het thema "Munitieketen op orde" omvat de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen en voorwerpen op munitieopslaglocaties in Nederland.

"Toezicht in de bosrand" omvat het vervoer van gevaarlijke stoffen en de opslag en behandeling ervan tijdens oefeningen in binnen- en buitenland.

"Opleiden moet" omvat met name het toezicht op de (wettelijk) verplichte opleidingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen en de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen.

"Gevaarlijke stoffen onderweg" omvat toezicht en handhaving met betrekking tot alle vervoersmodaliteiten bij het (logistieke) vervoer van gevaarlijke stoffen, zowel over de weg als over binnenwater, per spoor, door de lucht en over zee. De zesde modaliteit "buisleidingen" valt niet onder de verantwoordelijkheid van het KMCGS.

"Samen sterk" is geen echt toezichtthema, maar beschouwt de samenwerkingsverbanden met andere toezichthouders en ketenpartners binnen en buiten Defensie.

1.1.2

Team Milieu Handhaving

In 2020 heeft Team Milieu Handhaving (TMH) controles bij een buitenlandse en een binnenlandse oefening en een aantal milieuonderzoeken uitgevoerd.

Het vuurwerk dat door de Koninklijke Marechaussee (KMar) is aangetroffen, heeft TMH opgehaald, administratief verwerkt en opgeslagen om afgevoerd te kunnen worden nadat het door het OM was vrijgegeven. Verder heeft TMH de KMar-brigades ondersteund met expertise op het gebied van milieu. Doordat TMH in 2019 alle KMar-brigades heeft bezocht, wisten de KMar-collega's het TMH in 2020 steeds beter te vinden voor vragen op het gebied van milieu. Ook TMH heeft in 2020 een aantal voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd voor diverse eenheden van de krijgsmacht.

TMH heeft in 2020 in samenwerking met de Politieacademie een op maat gemaakte training in verhoortechniek ontwikkeld voor de buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) van het KMCGS. Doordat de zaken betreffende het vervoer van gevaarlijke stoffen die in het strafrecht terecht komen steeds complexer worden, hebben de BOA's van het KMCGS behoefte aan verdieping van de kennis op het gebied van het horen van getuigen en verhoren van verdachten. De training zal in 2021 plaatsvinden.

1.1.3 Personeel en organisatie KMCGS

In 2020 heeft het KMCGS twee nieuwe medewerkers mogen verwelkomen. Daarmee zijn er nu dertien van de zestien vte'n gevuld en zijn er nog drie controleursfuncties vacant.

In de praktijk blijkt het werven van medewerkers nog steeds erg lastig. Defensie kampt in het algemeen met een personeelstekort en personeel dat kennis en ervaring heeft op het gebied van gevaarlijke stoffen is zeer schaars.

De nieuwe medewerkers moeten worden opgeleid, begeleid en ervaring opdoen. Het duurt gemiddeld tussen de zes en de twaalf maanden (afhankelijk van het kennisniveau) voordat nieuwe medewerkers bij het KMCGS een effectieve bijdrage kunnen gaan leveren aan de productieve capaciteit. De uitbreiding met 3,5 vte'n in het kader van het programma Obelix ter versterking van het munitiedomein is nog geen feit. Hierover is voor 2020 geen voortgang te melden. Naar verwachting is hier in 2021 meer voortgang over te melden en kan er mogelijk personeel geworven gaan worden om functies te vullen.

1.2 Realisatie versus planning

Vanwege de COVID-19 crisis en de beperkende maatregelen die daarmee gepaard gaan, is de planning uit het Toezichtjaarplan 2020 volledig losgelaten. Het KMCGS heeft de werkzaamheden moeten aanpassen en de focus meer verlegd naar administratieve controles/werkzaamheden. Onderstaand overzicht is een totaaloverzicht van de toezicht- en controlebezoeken aan alle krijgsmachtdelen die in 2020 zijn uitgevoerd.

	Controles	
	Planning	Realisatie
Opslaglocaties met munitie		189
Processen in de munitieketen		-
Instructie-/tentoonstellingsmunitie	Steekproefsgewijs bij alle krijgsmachtdelen	38
"Toezicht in de bosrand"		
Oefeningen binnenland		3
Oefeningen buitenland	11	1
Missiegebieden	2	0
"Gevaarlijke stoffen onderweg"		
Wegvervoer ADR (incl. 1.10 ADR)	550	102
Luchtvervoer ICAO-TI & MAROPS	24	8
Multimodaal vervoer weg/lucht/zee		10
Uitvoering "Oog en Oor" BA C/007	I.c.m. ADR controles	I.c.m. ADR controles
"Opleiden moet"		
Ketenonderzoek opleidingen	0	0
Voorlichting toezicht GS		15
"Samen sterk"		
	Overleggen	
Overleg diverse ketenpartners	6	8
Diverse capaciteit		
Intern/werkoverleg	16 x per jaar	11
Administratieve controles	4	9
Vaktechnische opleidingen		1

Tabel 1: Realisatie versus planning

Er zijn in 2020 significant minder fysieke controles uitgevoerd vanwege COVID-19 en de beperkende maatregelen. Het capaciteitstekort vanwege vacatures en nieuw personeel dat ingewerkt moet worden zijn hier mede de oorzaak van. Er zijn geen controles uitgevoerd op de processen in de munitieketen en er is geen ketenonderzoek opleidingen uitgevoerd. Door de reisbeperkingen in verband met de COVID-19 pandemie zijn er geen toezichtbezoeken uitgevoerd aan missiegebieden en ambassades.

1.3 Algemeen beeld naleefgedrag

1.3.1 Vervoer van gevaarlijke stoffen

De Wet vervoer gevaarlijke stoffen en de Wet luchtvaart bevatten de wetgeving die de norm is voor het naleefgedrag.

Vanwege het feit dat het KMCGS weinig fysieke controles heeft uitgevoerd en de focus meer op administratieve controles en werkzaamheden heeft gelegd, zijn de cijfers over 2020 niet vergelijkbaar met voorgaande jaren. Om die reden zijn er in deze paragraaf geen vergelijkende tabellen en grafieken opgenomen.

In 2020 zijn er 102 controles gehouden waarbij in totaal 251 vervoerseenheden zijn gecontroleerd. Bij iets minder dan een derde deel van de gecontroleerde vervoerseenheden die daadwerkelijk gevaarlijke stoffen vervoerden, was er sprake van overtredingen van de wet- en regelgeving.

De volgende wet- en regelgeving wordt het meest overtreden:

1. Wet vervoer gevaarlijke stoffen;
2. Wet luchtvaart;
3. Wet- en regelgeving betreffende het multimodaal vervoer van gevaarlijke stoffen (met name het vervoer van gevaarlijke stoffen die aansluitend op het wegvervoer (ADR) per schip (IMDG-code) vervoerd gaan worden);
4. MP 40-21 Deel III, Intern vervoer gevaarlijke stoffen.

Op basis van de door het KMCGS uitgevoerde en geregistreerde controles lijkt het erop dat de langzaam stijgende lijn van verbetering van het naleefgedrag zich voortzet. Hierbij moet wel aangetekend worden dat de cijfers van 2020 niet vergelijkbaar zijn met de cijfers van voorgaande jaren. Verder zegt dit alleen iets over het vervoer dat door het KMCGS is gecontroleerd. Welk percentage dat is van het totale vervoer van gevaarlijke stoffen binnen Defensie, is voor het KMCGS niet inzichtelijk.

De constatering van het KMCGS laten zien dat Defensie langzaam op de goede weg is, maar dat het noodzakelijk blijft dat de organisatie zich onverminderd blijft inspannen om het vervoer van gevaarlijke stoffen zo veilig mogelijk te laten plaatsvinden.

1.3.2 Opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen

De controleurs Opslag en Behandeling van Gevaarlijke Stoffen van het KMCGS zien voornamelijk toe op de naleving van de MP 40-21 "Voorschrift Opslag en Behandeling Ontplofbare Stoffen en Voorwerpen" en de MP 40-40 "Voorschrift voor het merken van munitie en verpakkingen van munitie".

TMH ziet er op toe dat de overige gevaarlijke stoffen op basis van de "zorgplicht" binnen de regels van de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen 15 (PGS-15) en de milieuwetgeving worden opgeslagen.

De focus van de controleurs Opslag en Behandeling van gevaarlijke stoffen was in 2020 voornamelijk gericht op het controleren van de zogenaamde "wacht- en tasmunitie" en instructie- en tentoonstellingsmunitie. Ook op dit gebied heeft het KMCGS zijn werkzaamheden aangepast aan de COVID-19 crisis en zijn de cijfers niet vergelijkbaar met voorgaande jaren. Om die reden zijn er in deze paragraaf geen tabellen en grafieken opgenomen.

In 2020 zijn 35 VIPS-locaties¹ (kazernes, complexen, etc.) gecontroleerd waarbij in totaal 189 sublocaties (munitiebunkers, magazijnen, etc.) zijn bekeken. Bij meer dan een derde deel van deze sublocaties bleek sprake van overtredingen van wet- en regelgeving.

Op basis van de door het KMCGS uitgevoerde en geregistreerde controles, blijkt dat de opslag van de wacht- en tasmunitie redelijk op orde is. De langzaam stijgende lijn van het naleefgedrag betreffende de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen lijkt zich ook in het algemeen voort te zetten. Maar ook op dit gebied zal de organisatie zich moeten blijven inspannen om dit op een hoger peil te krijgen. Zeker op het gebied van de opslag en het beheer van instructie- en tentoonstellingsmunitie is verbetering noodzakelijk.

In tegenstelling tot de controles van het vervoer van gevaarlijke stoffen, treedt het KMCGS tijdens en/of na de controles van de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen in beginsel niet direct strafrechtelijk op indien er overtredingen worden geconstateerd. De direct betrokken commandant en/of objectvergunninghouder wordt direct na de controle mondeling in kennis gesteld van de resultaten van de gehouden controle. Dit wordt bevestigd middels een schriftelijke rapportage. Het is vervolgens de verantwoordelijkheid van de betrokken commandant en de objectvergunninghouder om de geconstateerde overtredingen op te heffen. Na een redelijke termijn volgt een tweede controle waarin de eerder geconstateerde overtredingen nogmaals worden bekeken. Ook hiervan volgt een rapportage. Indien bij de tweede controle blijkt dat er geen acties zijn ondernomen om de overtredingen op te heffen, belegt C-KMCGS de casus bij Team Milieuhandhaving voor strafrechtelijke handhaving of draagt hij de casus over aan de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) voor bestuurlijke handhaving. In 2020 zijn geen casussen bij TMH belegt of overgedragen aan ILT voor handhaving. Alle bevindingen van de toezichtbezoeken zijn door middel van nota's gerapporteerd aan de desbetreffende commandanten en objectvergunninghouders.

1.4 De meest voorkomende overtredingen

1.4.1 Vervoer van gevaarlijke stoffen

- Foutieve stuwage (belading en/of ladingzekering) van gevaarlijke stoffen;
- Gebruik van onjuiste en/of niet gekeurde verpakkingen;
- Geen of onjuiste kenmerking en etikettering van verpakkingen en/of transportmiddelen;
- Vervoersdocumentatie geheel niet aanwezig of niet correct ingevuld;
- Personeel dat betrokken is bij de handelingen in het vervoersproces, is niet (voldoende) opgeleid voor zijn taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot het vervoer van gevaarlijke stoffen.

¹ VIPS= Rijksvastgoedportaal

1.4.2

Opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen

- Tentoonstellingsmunitie geheel niet voorzien van merken of niet voorzien van juiste of complete merken;
- Instructiemunitie niet voorzien van de juiste merken;
- De benodigde toestemmingen, ontheffingen en/of instemmingsverklaringen van de Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen (MCGS) zijn niet aanwezig of er wordt niet correct uitvoering gegeven aan het gestelde in de van toepassing zijnde nota van het MCGS;
- Munitie wordt in een opslagruimte klaargezet voor vervoer ("in vervoer gelegd") terwijl dat niet in de vergunning is opgenomen.

1.5

Bevindingen per toezichtthema

1.5.1

Munitieketen op orde

In 2020 zijn 35 VIPS-locaties (kazernes, complexen, etc.) gecontroleerd waarbij in totaal 189 sublocaties (munitiebunkers, magazijnen, etc.) zijn bekeken. Op 52 sublocaties zijn overtredingen geconstateerd. Op elf VIPS-locaties zijn in totaal vijftien overtredingen van de MP 40-21 geconstateerd. Bij de rest van de overtredingen betrof het andere regelgeving, met name overtredingen van de MP 40-40.

Bij de controles van de wacht- en tasmunitie was er in vier gevallen sprake van een overtreding.

Er zijn 38 controles uitgevoerd op instructie- en tentoonstellingsmunitie waarbij 24 overtredingen zijn geconstateerd.

Indien de meest voorkomende overtredingen, zoals opgesomd in paragraaf 1.4.2 "Opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen", worden verholpen, zal het naleefgedrag stijgen. Het op orde brengen van de benodigde toestemmingen, ontheffingen etc., en het juist uitvoeren van het gestelde in de nota's, is relatief eenvoudig en zonder grote investeringen op te lossen.

Sleutelwoorden hierbij zijn:

- Verantwoordelijkheid (van commandanten);
- Delegeren van (controle-) taken;
- Veiligheidsbewustzijn.

1.5.1.1

Munitieopslaglocaties

Hieronder een overzicht van de munitieopslaglocaties die in 2020 door de controleurs opslag en behandeling gevaarlijke stoffen zijn bezocht.

Defensie Materieel Organisatie (DMO): Er zijn 53 sublocaties bezocht op zes VIPS-locaties waarbij zes overtredingen zijn geconstateerd.

Commando Luchtmacht (CLSK): Er zijn 40 sublocaties bezocht op elf VIPS-locaties waarbij zeventien overtredingen zijn geconstateerd.

Commando Zeestrijdkrachten (CZSK): Er zijn veertien sublocaties bezocht op twee VIPS-locaties waarbij negen overtredingen zijn geconstateerd.

Commando Landstrijdkrachten (CLAS): Er zijn 57 sublocaties bezocht op vijftien VIPS-locaties waarbij dertien overtredingen zijn geconstateerd.

Koninklijke Marechaussee (KMAR): Er zijn twee sublocaties bezocht op een VIPS-locatie waarbij twee overtredingen zijn geconstateerd.

Defensie Ondersteuningscommando (DOSCO): Er zijn zeventien sublocaties bezocht op tien VIPS-locaties waarbij vier overtredingen zijn geconstateerd.

1.5.1.2 **Bliksembeveiligings- en elektrische installaties**

Er wordt defensie breed onderzoek gedaan naar de soort en status van de bliksembeveiligingsinstallaties. Het project voor het op norm brengen van diverse bliksembeveiligingsinstallaties liep ook in 2020 nog door. In het kader van het programma 'Obelix' vindt er ook een onderzoek plaats om te bezien wat nu de juiste norm is voor de bliksembeveiliging, specifiek voor munitiemagazijnen. Vanwege bovenstaande ontwikkelingen heeft het KMCGS in 2020 niet of nauwelijks naar de bliksembeveiligingsinstallaties gekeken. De elektrische installaties van gebouwen waar opslag of behandeling van ontplofbare stoffen plaatsvindt, moeten elke drie of vier jaar (afhankelijk van de functionaliteit van het gebouw) gecontroleerd worden. De eerstvolgende controle volgens deze cyclus dient in 2021 uitgevoerd te worden. Het KMCGS heeft deze controles dan ook in de planning van 2021 opgenomen.

1.5.1.3 **Instructie- en tentoonstellingsmunitie**

In 2020 waren zowel instructiemunitie als tentoonstellingsmunitie nog steeds een punt van zorg. De registratie, het beheer en de merken zijn nog niet op orde. Dit brengt risico's met zich mee. Het Defensie Munitiebedrijf werkt samen met de Explosieven Opruimingsdienst Defensie aan de ontwikkeling en implementatie van een nieuwe wijze van registratie en een verbeterde database om het beheer van deze munitie op orde te krijgen. Dit brengt mogelijk noodzakelijke wijzigingen in voorschriften met zich mee.

1.5.1.4 **Toezichtbezoek Caribisch gebied**

Vanwege de COVID-19 crisis en de daarmee gepaard gaande wereldwijde reisbeperkingen, zijn er in 2020 geen toezichtbezoeken aan het Caribisch gebied gebracht.

1.5.2 **Toezicht in de bosrand**

In 2020 heeft het KMCGS slechts enkele oefeningen bezocht. De COVID-19 crisis en de beperkende maatregelen maakten toezichtbezoeken aan het buitenland nagenoeg onmogelijk. Daarom zijn diverse oefeningen die in het buitenland gehouden werden, niet bezocht. Wel heeft het KMCGS toezicht gehouden voor vertrek naar het buitenland, en bij terugkomst in Nederland. Het enige toezichtbezoek aan het buitenland betrof de schietserie SOB/SOMS 1. Hierbij is de aandacht van het KMCGS met name uitgegaan naar de werkzaamheden in de retourstroom van munitie.

1.5.2.1 **Bezochte oefeningen**

De oefeningen waarbij het KMCGS in 2020 toezicht heeft gehouden zijn:

- De wintertraining van het Korps Mariniers (CZSK)
- OVRG Brustum (CLSK)
- Saxion Guard (CLAS)
- Zebra Sword (CLAS)
- SOB/SOMS 1 (CLAS)

Ook in 2020 zijn de controles tijdens oefeningen voornamelijk gericht geweest op de zichtbare aanwezigheid van het KMCGS en het houden van controles en het verlenen van nalevingshulp in het voorbereidingstraject van oefeningen. Hierbij is adviserend en sturend opgetreden ter voorkoming van overtredingen van wet- en regelgeving. Hiermee beoogt het KMCGS de opvoer van munitie naar schietbanen en andere gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen zo min mogelijk te verstoren en het transport van gevaarlijke stoffen via de openbare weg zoveel mogelijk zonder overtredingen te laten verlopen.

1.5.2.2 Bevindingen tijdens oefeningen

De bevindingen wijken weinig af van de bevindingen uit voorgaande jaren. Onderstaand een aantal bevindingen uit 2020:

- Personeel is niet (voldoende) opgeleid en/of heeft weinig ervaring om de werkzaamheden met betrekking tot het vervoer met betrekking tot gevaarlijke stoffen goed uit te voeren;
- Verpakkingen en/of lading niet voorzien van etikettering conform regelgeving;
- Stuwage van de lading voldoet niet aan de wet- en regelgeving;
- Geen of onvoldoende kennis aanwezig van gevaarlijke stoffen en de regelgeving daaromtrent;
- Commandanten en staffunctionarissen van eenheden zijn zich nog steeds onvoldoende bewust van de vredesbeperkingen die van toepassing zijn bij het vervoer, de opslag en de behandeling van gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen;
- De uitvoering van de werkzaamheden met betrekking tot de retourstroom op munitiecomplex Bergen-Loheide is niet conform het gestelde in de nota van de MCGS.

1.5.3 Gevaarlijke stoffen onderweg

Bij eenheden die het vervoer van gevaarlijke stoffen min of meer als core business hebben, zijn de zaken op dat gebied vaak wel in orde. Juist die eenheden waarvoor dit geen kerntaak is, hebben de zaken vaak niet goed op orde. De belangrijkste oorzaken hiervoor zijn, dat deze eenheden vaak te maken hebben met onderbezetting, niet voldoende opgeleid personeel beschikbaar hebben, en dat het beschikbare personeel weinig ervaring heeft.

Het KMCGS heeft toezicht gehouden bij de Multinational MRTT Unit (MMU) op de Vliegbasis Eindhoven. Hierbij is gekeken naar de processen met betrekking tot vervoer. Hoe deze processen gaan aansluiten op de Europese overeenkomst voor het internationale vervoer van gevaarlijke goederen over de weg (ADR) is nog niet geheel duidelijk. Het KMCGS zal dit verder blijven monitoren.

1.5.3.1 Administratieve controles

Het KMCGS heeft drie administratieve controles uitgevoerd bij de veiligheidsadviseur vervoer gevaarlijke stoffen (VA VGS) CZSK, de VA VGS CLSK en de VA VGS DOSCO. Deze voldoen alle drie niet geheel aan de beleidsregel VA VGS van ILT. Enkele tekortkomingen die zijn geconstateerd:

- Jaarrapportages niet conform de beleidsregel van ILT opgesteld;
- De veiligheidsadviseur kan de toegewezen taken niet goed of slechts gedeeltelijk uitvoeren;
- Nog niet alle adviseurs zijn opgeleid, of zijn (nog) onvoldoende opgeleid;
- Positie van de adviseur in de organisatie is niet juist.

De administratieve controles van de VA VGS van de andere defensieonderdelen volgen in 2021.

1.5.3.2 Evaluatie wet- en regelgeving

Tijdens verschillende controles hebben de controleurs geconstateerd dat de diverse wet- en regelgeving niet altijd meer op elkaar aansluit. Dit zorgt voor onduidelijkheid met betrekking tot de handhaving. Maar ook diverse gebruikers hebben aangegeven dat het voor hen niet altijd duidelijk is wat nu wel, of wat nu niet, kan en mag. Het lijkt erop dat de defensieregelgeving op een aantal punten verouderd is. Hierdoor sluit deze regelgeving vaak niet meer aan op de

(inter)nationale wet- en regelgeving. Het KMCGS is gestart met een evaluatie van de wet- en regelgeving om helder te krijgen wat de knelpunten zijn. Hiervoor wordt onder andere samengewerkt met de Directie Juridische Zaken van Defensie. Vooralsnog richt het KMCGS zich op de wet- en regelgeving betreffende het vervoer van gevaarlijke stoffen door de lucht. In een later stadium volgen de wet- en regelgeving betreffende het vervoer over de weg.

1.5.3.3 Overtredingen

In 2020 zijn bij de 102 gehouden controles in totaal 251 vervoerseenheden gecontroleerd. Bij 126 vervoerseenheden was er sprake van gevaarlijke stoffen. Bij 47 van deze vervoerseenheden zijn overtredingen van de vervoerswetgeving geconstateerd. Het betrof 32 overtredingen van CAT I², acht overtredingen van CAT II, zeven overtredingen van CAT III en twee overtredingen van de Wet luchtvaart. Er zijn vier processen-verbaal opgemaakt, twee waarschuwingen uitgegeven, twaalf rapporten van bevindingen opgemaakt en er is dertig keer nalevingshulp verleend. Nalevingshulp wordt door de controleur gegeven bij kleine overtredingen die geen gevaar opleveren voor, tijdens, en/of na het transport. De controleur verleent dan assistentie om de overtreding op te heffen. Verder is in vier gevallen de casus overgedragen aan ILT. Bij drie van deze gevallen betrof het een civiele vervoerder.

Een overtreding die het KMCGS vaak constateert, is foutieve stuwage van containers of vervoerseenheden. Het KMCGS ziet dit als een punt van zorg, en de organisatie zou hier extra aandacht aan moeten geven. De gevolgen van het verkeerd beladen van een container of vervoerseenheid, of het schuiven van de lading in een container of een vervoerseenheid, kunnen ernstig zijn.

1.5.3.4 Verpakkingen

In 2020 heeft het KMCGS geconstateerd dat de tankcontainers van Defensie niet voorzien waren van de betreffende tankcode en dat de documentatie niet beschikbaar was. Het KMCGS heeft dit gezamenlijk met de ILT aangepakt en contact opgenomen met de verantwoordelijke systeemmanager. De organisatie heeft dit voortvarend aangepakt en inmiddels zijn nagenoeg alle tankcontainers gemodificeerd (tankcode is aangebracht) en is de documentatie beschikbaar. Dit alles is binnen de gestelde termijn op orde gebracht. Hiermee is voorkomen dat het KMCGS handhavend moest gaan optreden en kunnen de tankcontainers gebruikt blijven worden.

Ten aanzien van de problematiek met diverse munitieverpakkingen (UN-kenmerken, DEF-kenmerken, keuringsrapporten) is er voor het vervoer binnen Nederland een ontheffing gegeven. Daarmee is het probleem met betrekking tot het vervoer in Nederland (tijdelijk) opgelost. Het vervoer van deze verpakkingen in het buitenland is echter nog steeds een probleem. Er wordt door het Defensie Munitiebedrijf en de Defensie Materieelorganisatie gewerkt aan een oplossing voor dit probleem. Het KMCGS kijkt hierbij van de zijlijn mee en levert waar nodig advies.

Bovenstaande heeft ertoe geleid dat het KMCGS in 2021 extra aandacht zal hebben voor de kenmerking, keuringen en de daarbij behorende documentatie van alle soorten verpakkingen (van tankwagons tot munitiekist).

² Dit betreft de risicocategorieën zoals beschreven in de Richtlijn voor Strafvordering Wet vervoer gevaarlijke stoffen ten aanzien van vervoer over de weg (2018R014)

1.5.3.5 Vervoer over de weg

De geconstateerde overtredingen bij het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg hebben onder andere betrekking op:

- Personeel niet (voldoende) opgeleid conform de wet- en regelgeving en/of het opgeleide personeel heeft weinig ervaring. Hierdoor is het personeel niet (goed) in staat om invulling te geven aan zijn verantwoordelijkheden met betrekking tot de werkzaamheden in het kader van het vervoer van gevaarlijke stoffen;
- Gebruik van onjuiste en/of niet gekeurde verpakkingen;
- Geen of onjuiste kenmerking en etikettering van verpakkingen en/of lading;
- Stuwage van container of vervoerseenheid niet conform wet- en regelgeving;
- Vervoersdocumentatie geheel niet aanwezig of niet volledig en/of onjuist ingevuld.

1.5.3.6 Vervoer door de lucht

De geconstateerde overtredingen bij het vervoer van gevaarlijke stoffen door de lucht hebben onder andere betrekking op:

- NOTification TO Captain (NOTOC) niet volledig of onjuist ingevuld en/of ondertekend door de juiste functionaris(sen) (gezagvoerder, loadmaster);
- Vervoer van gevaarlijke stoffen die onder de huidige wet- en regelgeving niet vervoerd mogen worden;
- Gebruik van onjuiste verpakkingen;
- Onjuiste kenmerking en/of etikettering van verpakkingen met gevaarlijke stoffen;
- Afzender en grondbehandelaar zijn hun verantwoordelijkheden niet nagekomen.

1.5.4 Opleiden moet

Door de COVID-19 crisis en de beperkende maatregelen is het in 2020 erg moeilijk geweest voor de defensieorganisatie om nieuw personeel op te (laten) leiden. Veel opleidingen hebben geruime tijd stilgelegen en slechts een beperkt aantal opleidingen zijn later in 2020 in aangepaste vorm hervat. Ook was het niet mogelijk om examens af te leggen bij het CBR waardoor de (her) certificering van personeel in gevaar kwam. Voor diverse bestaande ADR-certificaten waarvan de geldigheid ten einde liep, is dit door Europa opgelost door de geldigheidsduur van deze certificaten te verlengen.

Als de maatregelen versoepeld gaan worden en er weer examens afgelegd kunnen worden, zal het certificeren van personeel nog geruime tijd problematisch blijven. Er is een enorme achterstand ontstaan bij het CBR waardoor de wachttijden voor examens erg lang zijn.

1.5.4.1 Voorlichting

In 2020 heeft het KMCGS regelmatig voorlichtingen gegeven aan diverse onderdelen over het KMCGS en/of het vervoer van gevaarlijke stoffen.

Verder heeft het KMCGS in het voorbereidingstraject van diverse oefeningen advies en assistentie verleend ten einde overtredingen te voorkomen.

Ook tijdens oefeningen heeft het KMCGS op verzoek presentaties en voorlichtingen gegeven, toegespitst op specifieke onderwerpen met betrekking tot het vervoer van gevaarlijke stoffen of het KMCGS.

1.5.5 Samen sterk

De COVID-19 crisis heeft ervoor gezorgd dat de fysieke samenwerking met andere toezichthouders en ketenpartners nauwelijks uitgevoerd kon worden. Op andere gebieden is de samenwerking onverminderd doorgegaan, zij het vaak in aangepaste vorm. Op sommige punten is de samenwerking zelfs geïntensiveerd. Vergaderingen etc. hebben grotendeels digitaal plaatsgevonden.

In 2020 heeft het KMCGS deelgenomen aan diverse overlegfora met interne en ketenpartners.

1.5.5.1 Toezichtberaad Defensie

De samenwerking met de Inspectie Veiligheid Defensie (IVD) en de andere interne toezichthouders bij Defensie is in 2020 verder versterkt. De Inspecteur-Generaal Veiligheid fungeert als coördinerend toezichthouder en is voorzitter van het Toezichtberaad Defensie. Het ingezette traject om de samenwerking tussen de toezichthouders te intensiveren, is in 2020 verder doorgezet. De toezichthouders zien in de intensivering van de samenwerking kansen om elkaar te versterken. Het doel is het verhogen van de kwaliteit en de samenhang van het toezicht bij Defensie door interprofessionele samenwerking tussen de toezichthouders, meer duidelijkheid voor de krijgsmacht delen en een krachtiger toezichtgeluid voor Defensie als geheel.

1.5.5.2 Inspectie Leefomgeving en Transport

De samenwerking met ILT heeft zich in 2020 vooral gericht op de samenwerking op het gebied van vervoer van gevaarlijke stoffen. Deze samenwerking verloopt verder goed. Het initiatief van ILT om samen met de IVD en het KMCGS onderzoek te doen naar de retourstromen van munitie heeft door de COVID-19 crisis in 2020 geen navolging gekregen. Het plan is om dit in 2021 uit te gaan voeren.

1.5.5.3 Militaire Luchtvaart Autoriteit

In 2020 is er diverse malen ad-hoc overleg geweest met de gevaarlijke stoffen-specialist van de MLA. Verder is er contact geweest met de jurist van de MLA over de evaluatie van de wet- en regelgeving betreffende het vervoer van gevaarlijke stoffen door de lucht. Er is een initiatief ontplooid voor een "driehoeksoverleg" tussen de MLA, het Openbaar Ministerie en het KMCGS. Het eerste overleg zal in het eerste kwartaal van 2021 plaatsvinden.

1.5.5.4 Beveiligingsautoriteit

Op verzoek van de Beveiligingsautoriteit in 2014, heeft het KMCGS de naleving van de beveiligingsmaatregelen uit de publicatie C/007 "Beveiligingsmaatregelen voor het vervoer van munitie, granaten, explosieven en springmiddelen" in zijn toezicht betrokken.

Dit verzoek is in 2020 voortgezet als regulier onderdeel van het toezicht op het vervoer van High Consequence Dangerous Goods (HCDG-goederen) en de hiervoor voorgeschreven beveiligingsmaatregelen uit hoofdstuk 1.10 van het ADR.

1.5.5.5 Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen

De samenwerking tussen de MCGS en het KMCGS bestond ook in 2020 voor het merendeel uit ad-hoc-overleg over de inhoud van door de MCGS gegeven ontheffingen op de MP 40-21 en over de interpretatie van artikelen uit MP 40-21. Het informele, vakinhoudelijke overleg om de samenwerking verder te versterken, is opgestart maar de COVID-19 crisis maakt het momenteel lastig om daar de invulling aan te geven die beide partijen wenselijk achten.

1.5.5.6 Openbaar Ministerie

De samenwerking met het Openbaar Ministerie is in 2020 goed en soepel verlopen. Er is intensief samengewerkt bij twee complexe zaken die het KMCGS bij het Openbaar Ministerie heeft aangedragen. Deze zaken zullen ook in 2021 nog doorlopen.

2 Bevindingen en aanbevelingen

Toezichtjaar 2020

2.1 Belangrijkste bevindingen Toezichtjaar 2020

Het personeel dat werkzaam is in het vervoer en de opslag van gevaarlijke stoffen doet dit naar vermogen. De wil om het goed te doen en het besef dat aan wet- en regelgeving moet worden voldaan, zijn aanwezig. Aanhoudende knelpunten blijven het gebrek aan kennis van wet- en regelgeving en ervaring om deze toe te passen. Dit geldt niet alleen voor het personeel op de werkvloer maar ook voor leidinggevend en staffunctionarissen. Deze knelpunten hangen nauw samen met de begrensde opleidingscapaciteit en het tekort aan (deskundig) personeel. In de praktijk is er vaak sprake van een spanningsveld tussen datgene wat volgens de regelgeving moet, het beschikbare personeel, de aanwezige kennis, de operationele druk en de “can-do” mentaliteit die zo kenmerkend is voor Defensie.

Om de capaciteit van het Opleidings- en Trainingscentrum Logistiek (OTCLog) van het Commando Landstrijdkrachten te ontlasten, wordt een deel van de opleidingen op het terrein van gevaarlijke stoffen uitbesteed aan civiele partners. Alleen opleiden is echter niet voldoende. Het trainen in het vakgebied van gevaarlijke stoffen is minstens zo belangrijk. Het KMCGS constateert regelmatig dat de organisatie het personeel dat recent is opgeleid, direct ziet als dé expert op dit vakgebied en teveel verantwoordelijkheid neerlegt bij dit onervaren personeel. De COVID-19 crisis maakt dat het voor de organisatie een uitdaging is om personeel opgeleid te krijgen. De verwachting is dat dit effect zal hebben op het aantal overtredingen dat door het KMCGS geconstateerd zal gaan worden. Waarschijnlijk zal reguliere uitstroom van opgeleid personeel het tekort aan dit personeel vergroten.

De verantwoordelijkheden voor de uitvoering van de wet- en regelgeving ten aanzien van het vervoer van gevaarlijke stoffen liggen nog altijd op een relatief laag niveau in de defensieorganisatie. Mede hierdoor zijn commandanten zich nog steeds onvoldoende bewust van hun verantwoordelijkheden en de impact hiervan op de planvorming van oefeningen, missies en de dagelijkse bedrijfsvoering. Als er overtredingen worden geconstateerd, heeft dit vaak tot gevolg dat transporten worden vertraagd of zelfs stilgezet, wat frustrerend is voor de operatie. Personeel op de werkvloer wordt aangesproken op de geconstateerde tekortkomingen en/of overtredingen, terwijl het doorgaans niet de middelen en mogelijkheden heeft om deze op te lossen, dan wel de gewenste veranderingen te bewerkstelligen. Dit is een ongewenste situatie, die nogal eens spanningen en irritaties oproept op de werkvloer. Sinds 2018 tracht het KMCGS daarom de operationele commandanten nadrukkelijk te betrekken bij onderzoeken naar geconstateerde overtredingen om zodoende de bewustwording bij deze commandanten te stimuleren. Langzaam maar zeker zien we dat deze benadering begint te werken.

Het veiligheidsbewustzijn van de defensieorganisatie is zeker nog voor verbetering vatbaar. Als het KMCGS constateert dat het vervoer van gevaarlijke stoffen niet aan

wet- en regelgeving voldoet en de oorzaak blijkt niet incidenteel maar structureel van aard te zijn (er zijn bijvoorbeeld geen keuringscertificaten beschikbaar), legt de organisatie zich daar niet gemakkelijk bij neer. Zij zoekt dan naar wegen om het transport bij uitzondering of met een ontheffing toch doorgang te laten vinden, terwijl mijns inziens, de inspanningen erop gericht zouden moeten zijn om het transport alsnog conform de wet- en regelgeving te laten plaatsvinden. Verder zou het voldoen aan wet- en regelgeving beter in de verwervingsprocessen van Defensie kunnen worden ingebed. Daarmee kan Defensie, door aan de "voorkant" wat extra te investeren, voorkomen dat (operationele) bedrijfsprocessen worden gefrustreerd en later alsnog aan wet- en regelgeving moeten worden aangepast.

De bedrijfssoftware van Defensie, SAP, is nog onvoldoende voorbereid op het verzenden van gevaarlijke stoffen. Verder is nog niet duidelijk wat het overgaan naar SAP voor het beheer van munitie zal betekenen. Er is een aantal knelpunten op het gebied van vervoer, opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen in SAP onderkend en die zijn door de organisatie opgepakt. Het is essentieel dat de stamgegevens van gevaarlijke stoffen correct en volledig in SAP worden ingevoerd zodat de benodigde informatie beschikbaar is voor iedereen die betrokken is bij de processen met betrekking tot vervoer, opslag, en behandeling van gevaarlijke stoffen. Zo kunnen de risico's bij het vervoer van gevaarlijke stoffen beter worden beoordeeld en overtredingen van wet- en regelgeving worden voorkomen.

Ook binnen het domein van gevaarlijke stoffen ervaart men regeldruk en is er behoefte aan deregulering om de processen beter werkbaar te maken. Dit betreft niet de nationale en internationale wet- en regelgeving en verdragen, maar de interne regelgeving van Defensie zelf. Zoals in eerdere verslagen is beschreven, speelt dit met name in het munitiedomein. Als onderdeel van het programma Obelix wordt deze situatie aangepakt. Obelix is een programma dat namens de Hoofddirectie Bedrijfsvoering en de Defensie Materieelorganisatie de samenhang tussen alle verbeteringen in het munitiedomein bewaakt, verbeteringen in gang zet en regie voert op de uitvoering daarvan. Het op orde brengen van regelgeving en overige documentatie binnen het munitiedomein, is een van de pijlers van Obelix. Het op orde brengen van de enorme hoeveelheid aan voorschriften en andere documenten vergt echter nog enige tijd, volgens de planning van Obelix tot eind 2021.

Begin november zijn er twee delen van de MP 40-21 vastgesteld, te weten:

- MP 40-21 deel II Opslag gevaarlijke stoffen te velde;
- MP 40-21 deel III Intern vervoer gevaarlijke stoffen.

De verwachting is dat deel I van de MP 40-21 in 2021 vastgesteld zal gaan worden. De vaststelling hiervan heeft al lang op zich laten wachten en is belangrijk omdat de huidige versie verouderd is.

Het KMCGS heeft geconstateerd dat op de CA-verklaringen³ van de Nederlandse Militaire Autoriteit, vermeld staat dat deze alleen van toepassing zijn op het vervoer conform de WVGs (ADR⁴, RID⁵, ADN⁶) en het vervoer door de lucht met Nederlandse militaire luchtvaartuigen. Het vervoeren van door Nederland geclassificeerde munitie over zee en door de lucht (anders dan met in Nederland geregistreerde militaire luchtvaartuigen) is dus momenteel niet mogelijk. In de nieuwe STANAG 4441 (AMovP-6⁷), die nog geïmplementeerd moet worden, is de MCGS benoemd als bevoegde Militaire Autoriteit voor alle modaliteiten. De MCGS

³ Verklaring van de Competente Autoriteit

⁴ Europese overeenkomst betreffende het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg

⁵ Europese overeenkomst betreffende het vervoer van gevaarlijke stoffen per spoor

⁶ Europese overeenkomst betreffende het vervoer van gevaarlijke stoffen over binnenwateren

⁷ Allied Multi-Modal Transportation of Dangerous Goods Directive

moet door de organisatie in de gelegenheid gesteld worden om invulling te geven aan die militaire autoriteit.

In 2020 heeft de defensieorganisatie ingezien dat zij op het gebied van het vervoer, de opslag, en de behandeling van gevaarlijke stoffen de zaken niet voldoende op orde heeft. Er is onvoldoende "track" op het implementeren en uitvoeren van verbetermaatregelen. Om meer sturing te kunnen geven en directer bij te kunnen sturen is de Task Force Logistiek (TFL) ingericht. Vanuit de TFL zijn het Regie Team Gevaarlijke Stoffen en het Regie Overleg Gevaarlijke Stoffen opgericht. Het KMCGS neemt deel aan het Regie Overleg Gevaarlijke Stoffen. In eerste instantie is de focus van de TFL gericht op het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg en door de lucht. Later zullen daar de overige vervoersmodaliteiten, en uiteindelijk ook de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen, bij komen. De "kick-off meeting" van zowel het regieteam als het regieoverleg zal begin 2021 plaatsvinden.

2.2 Aanbevelingen

In het toezichtjaar 2020 komen deels dezelfde knelpunten terug als in de voorgaande toezichtjaren. Mijn aanbevelingen zijn dan ook deels gelijk aan die uit vorige jaarverslagen:

- Zorg dat het personeel, dat werkzaam is in zowel de keten van het vervoer van gevaarlijke stoffen als in de opslag en behandeling ervan, is opgeleid voor de taken waarmee zij zijn belast.
- Zorg dat commandanten, leidinggevend en staffunctionarissen zich bewust worden van de verantwoordelijkheden die zij hebben met betrekking tot het vervoer en de opslag van gevaarlijke stoffen en de impact ervan op de planvorming van oefeningen, missies en de dagelijkse bedrijfsvoering.
- Zorg dat de stamgegevens van gevaarlijke stoffen correct en volledig ingevoerd worden in SAP, zodat de benodigde informatie beschikbaar is voor iedereen die betrokken is bij de processen betreffende het vervoer, de opslag en de behandeling van gevaarlijke stoffen.
- Zorg dat het voldoen aan wet- en regelgeving beter wordt ingebed in verwervingsprocessen van Defensie.
- Zorg dat de VA VGS op de juiste wijze in de organisatie gepositioneerd is, voldoende opgeleid is, en in staat is om zijn taken als veiligheidsadviseur conform wet- en regelgeving en de beleidsregel VA VGS van ILT uit te voeren.
- Geef zo spoedig mogelijk het nieuwe deel I van de MP 40-21 uit.
- Zorg dat de registratie, het beheer en het merken van instructie- en tentoonstellingsmunitie op orde wordt gebracht.
- Stoot de overtollige munitievoorraden, die nog bij het Defensie Munitiebedrijf zijn opgeslagen, af. Deze overtollige munitievoorraden en restanten springstof zijn opgeslagen op het Munitie Magazijnencomplex Coevorden. In tegenstelling tot wat ik in mijn vorige jaarverslag schreef, is er wel een aanvang gemaakt met de afvoer van deze munitie. In 2018 en 2019 is er in totaal 1536 ton afgevoerd. Het Defensie Munitiebedrijf is bezig met afvoercontracten. Of deze contracten inmiddels zijn afgesloten is mij op

dit moment niet bekend. Hoeveel er in 2020 is afgevoerd is mij eveneens niet bekend.

- Zorg dat de MCGS in staat wordt gesteld om invulling te geven aan de taken als Militaire Autoriteit voor alle vervoersmodaliteiten, om de STANAG 4441 op de juiste wijze te implementeren.
- Geef aandacht aan de verdere opvolging van de acties uit de bijlage bij de Nota Opvolging acties toezichtjaarverslagen 2016 en 2017 (BS201812508) en de aanbevelingen uit de jaarverslagen 2018 en 2019 van het KMCGS.

Bijlage A

Grondslag en bevoegdheden KMCGS

Grondslag

De grondslag van de taken van het KMCGS is beschreven in de navolgende documenten:

- Algemeen organisatiebesluit Defensie 2013;
- SG Aanwijzing 948;
- Wet vervoer gevaarlijke stoffen artikel 34 lid 2 (Toezicht) en artikel 42 lid 1 onder b (Opsporing);
- Wet luchtvaart artikel 11.1 lid 1 onder c (Toezicht) en artikel 11.3 lid 1 (Opsporing);
- Besluit vervoer ontplofbare stoffen krijgsmacht 2011, MP 40-20 deel 1200;
- Besluit Voorschrift intern vervoer gevaarlijke stoffen Defensie 2011, MP 40-21 deel 3000;
- Besluit Voorschrift voor het merken van munitie en verpakkingen van munitie, MP 40-40;
- Besluit Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 4 oktober 2012, nr. 5732502/Justis/12, strekkende tot de aanwijzing van buitengewoon opsporingsambtenaren bij het Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen van de Koninklijke Marechaussee;
- Besluit toezicht en opsporing vervoer gevaarlijke stoffen geldend van 01-04-2013 t/m heden;
- Besluit aanwijzing KMCGS ex artikelen 11.1 en 11.3 Wet luchtvaart van 28 april 2003;
- Besluit aanwijzing ambtenaren VROM-regelgeving (artikel 10-REACH);
- Beschikking van de Minister van Defensie van 18 oktober 1982, directie Juridische zaken, afdeling wetgeving en publiekrecht nr. CWO 82/O37~ betreffende de instelling van het korps militaire controleurs ontploffingsgevaarlijke stoffen.

Bevoegdheden

De bevoegdheden voor het uitoefenen van toezichthoudende en handhavende taken komen voort uit de Algemene wet bestuursrecht artikelen 5.15 t/m 5.17 en 5.19 en de Wet op de economische delicten 18 t/m 21 en 23.

De artikelen uit de Algemene wet bestuursrecht handelen over het betreden van plaatsen, vorderen van inlichtingen, kopiëren, meenemen, vorderen van identiteitsbewijzen, stilhouden van voertuigen en het doorzoeken van voertuigen wanneer dit nodig is voor het KMCGS om zijn taak als toezichthouder te kunnen uitvoeren. De inhoud van de artikelen uit de Wet op de economische delicten is gelijk aan die uit de Algemene wet bestuursrecht aangevuld met het openen van verpakkingen voor het nemen van monsters.

Strafbaarstelling

Overtredingen van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen en de Wet luchtvaart worden aangemerkt als economisch delict en zijn als zodanig strafbaar gesteld in de Wet op de economische delicten.